

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1982/291
KARAR NO : 1983/542

K A R A R

Davacı : K.H.
Sanık : İbrahim Akpınar

O L A Y : 26-6-1971 günü sanığın lâikliğe aykırı olarak devletin içti-mai,iktisadi,siyasi ve hukuki temel nizamlarını kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacı ile ve dini hissiyatı dince mukaddes sayılan şeylere alet ederek propoganda yaptığı ileri sürülerek Bursa C.Savcılığınca talepname ile kamu davası açılmıştır.

Bursa Sorgu Hakimliği 14-7-1971 gününde,1971/160-170 sayı ile; atılı suçun,sıkıyönetim ilânını gerektiren fiillerden olduğu,davaya bakmanın 1402 sayılı yasa-nın 13.maddesine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle görev-sizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı: 18-9-1971 günlü iddia-name ile; sanığın TCK.nun 163/4.ve 173.maddesinde yazılı lâikliğe aykırı propoganda yapma suçunu işlediği ileri sürerek anılan maddelere göre cezalandırılması istemiyle sıkıyönetim askeri mahkemesine kamu davası açmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi: 5-11-1971 gü-nünde,1971/119-76 sayı ile; suçun,sıkıyönetim bölgesi dışında işlendiği,sıkıyönetim ilânını gerektirir fiillerden bulunmadığı,bağlantı koşulunu içermediği gerekçesiyle mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Kararın sıkıyönetim komutanınca temyizi üzerine; görevsizlik kararı Aske-ri Yargıtay 1.Dairesi'nce onanmıştır.

Bursa Sorgu Hakimliği kararı ile sıkıyönetim askeri mahkemesi kararı ara-sında çıktığı ileri sürülen olumsuz görev uyumsuzluğu üzerine,konuyu inceleyen Yargı-tay Ceza Genel Kurulu; İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir.

Dosya kendisine ulaşan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mah-kemesi;Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Askeri Mahkemelerle Umumi Mahkemeler arasında doğan görev ve hüküm uyumsuzluklarını çözümlenmeye yetkili olduklarına dair bir yasa hükmü bulunmaması nedeniyle,Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun mahkemelerini görevli kılan kararını bağlayıcı nitelikte olmadığını belirterek Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kurulması-na değin dosyanın askeri savcılıkta bekletilmesine karar vermiş,Uyuşmazlık Mahkemesi

kurulana dek dosya Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığında bekletilmiş, bu savcılığın 5-4-1982 günlü, 1982/7 sayılı yazısı ile olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü için dosya mahkememiz'e gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Necati Karakiş, Yavuz T. Özgen ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı 17-10-1983 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları oluşmadığından başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Talepname ile açılan kamu davasında, Bursa Sorgu Hakimliği'nce görevsizlik kararı verildiğinden, öncelikle sorgu hakimlerinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak, sorgu hakimliği kararı ile sıkıyönetim askeri mahkemesi kararı arasında olumsuz görev uyuşmazlığının doğup doğmadığını saptamak gerekir.

CMUK.nun 171.ve onu izleyen maddelerine göre, ilk soruşturmaya tabi hallerde kamu davası C.Savcılığı tarafından düzenlenen ve sorgu hakimliğine verilen talepname ile açılır. Talepnameyi alan sorgu hakimi CMUK.nun 173.maddesine göre bu talepnameyi "görev veya yetkisizlik, kamu davasının kabule şayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi cinsten bulunmaması, yahut fiilin cezai müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak reddetme yetkisine sahiptir. Öte yandan, aynı yasa'nın 19.maddesi sorgu hakimine "ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın muhakemesi'nin men'ine, kamu davasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi tanımaktadır.

Olayda sorgu hakimi, ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiştir. Uygulamada sorgu hakimlerinin bu işte olduğu gibi, görevsizlik kararları verdikleri Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğretti alanındaki eserlerde de sorgu hakimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yazıldığı görülmektedir.

Sorgu hakimleri özellikle başka yargı kolunun görevine giren işlerde, örneğin askeri mahkemelerde son soruşturmanın açılmasına karar veremeyecekleri gibi, tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasa'sının 263.maddesinde belirtilen sonucu doğurmaz. Sözü edilen maddede görevsizlik kararları için " bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasıl eder" hükmünün öngörülmüş olmasına karşın sorgu hakimlerinin görevsizlik kararları böyle bir sonuç ortaya koyamaz. Çünkü bu kararın " talepten reddi" niteliği taşıdığı açıktır. Bu kararın görevli mahkemeye, dava açılınca kadar kamu davasını ortadan kaldırdığını kabul etmek CMUK.nun 171., 191.ve 263.maddeleri gereğidir.

2247 sayılı yasa'nın 14.maddesine göre olumsuz görev uyuşmazlığının doğduğunun ileri sürülebilmesi için, Adli, İdari, Askeri Yargı mercilerinden en az ikisinin verdiği aynı nedene ve konuya ilişkin görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması

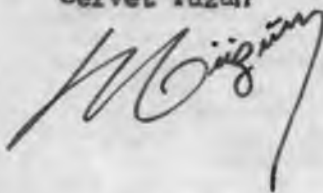
gerekmektedir.

Dava konusu olayda, CMUK.nun 171.,191.,263.maddeleri hükümlerine göre, sorgu hakimlerince verilen görevsizlik kararları talepten reddi anlamı taşıdığından, sorgu hakimliği kararı Adli Yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmıştır. Askeri Savcılıkca sıkıyönetim askeri mahkemesine iddianame ile dava açılması, ortada bu mahkemede CMUK.nun 263.maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuran bir görevsizlik kararının bulunmadığını göstermektedir.

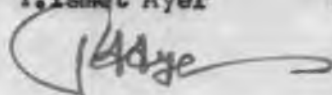
Her ne kadar, sıkıyönetim askeri mahkemesi'nce verilen son görevsizlik kararı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü hakkındaki yasa'nın 176.maddesi uyarınca usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir iddianamenin bütün sonuçlarını doğurmakta ise de; dava dosyasının kamu davasının açıldığı görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesi gerekirken gönderilmemesi bunun sonucu olarak da görevli ve yetkili Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararının bulunmaması nedeniyle olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmadığından, başvurunun reddine karar verilmesi gerekir.

SONUC : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nce verilen 5-11-1971 günlü, 1971/119-76 sayılı görevsizlik kararı CMUK.nun 263.ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanununun 176.maddeleri gereğince son soruşturmanın açılması kararının bütün sonuçlarını doğuracağı cihetle, iş bu karar gereği dava dosyasının kamu davasının açıldığı Adli Yargı yeri olan Bursa görevli ve yetkili Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesi gerekirken zuhulen yeniden aynı yer sorgu hakimliğine gönderildiği ve bu durumda yetkili ve görevli Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı mevcut olmadığı için 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesi uyarınca olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları gerçekleşmediğinden, başvurunun aynı yasa'nın 27.maddesi gereğince reddine ve dava dosyasının gerekli yasal işlem yerine getirilmek üzere 4.Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığına geri çevrilmesine, 17-10-1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

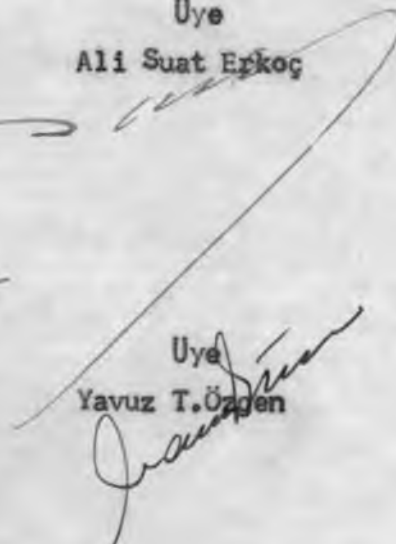
Başkan
Servet Tüzün

Uye
Y. İsmet Ayer

Uye
Ali Suat Erkoç

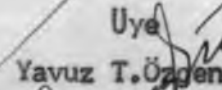

Uye
Mustafa Aksoy

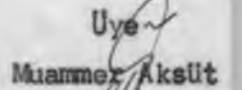
Uye
Necati Karakiş

Uye
Yavuz T. Özen

Uye
Müammer Aksüt

17.10.83
S.Y.